

de *afficere* 'posar en tal o tal disposició o estat o relació (algú o alguna cosa)'. *Afectíssim*. Com a negatiu s'ha usat, a part de *desafecta* [Belv.: «voluntate avversus, inimicus», *van ficar a la presó tota la gent desafecta*], sinó també el ben idiomàtic *malafecte*: «Desengany de *malafectes* a la Magestat Christianíssima», treball de 17 folis publ. per Fch. Joseph Gous el 1646 (Catàleg 126 de la llibr. Puvill, n.º 181). *Afecte* subst. m. [c. 1460, JoMartorell, cap. 84], ll. *afectus, ūs*, 'inclinació cap a (algú o una cosa)'.¹¹

Més aviat i més fonament entraren en cat. els deriv. següents d'aquesta soca. *Afecció* [Llull], ll. *affectio, onis*, 'disposició d'ànima', 'inclinació, tirat a (una cosa)': «molt fo Blanquerna marvellat de la gran *afecció* que aquell home avia a guanyar la vinya», «per ço que ab major *afecció* aprenguessen, e desirassen murir», *Blanq.* (NCl. i, 229.11; ii, 218.8; també i, 60.27); «de una cosa me marevell forment, ço és saber, com pot hom haver tan gran *afecció* a la art de la alquímia, si la art no és vera», *Merav.* (NCl. ii, 82); un capítol del *ThPu.* d'OPou és «De *afeccions* del cos: estar fret --- tenir vergonya ---» (p. 298). En una vella cançó usual en el Gironès: «Adéu, Sant Felíu de Guixols: allí tinc l'amor galant; / ai, castell de Torroella - tu ets alt y penya fort; / tantes voltes, Torroella, - adéu, castell de Montgrí, / tantes voltes, Torroella, - l'*afecció* m'ho fa dí!» (MilàF, *Romilo*, 535) (l'esmena que fa Milà a aquest romanç recollit per Celestí Pujol no sembla raonable). La forma mig-popularitzada *afició*, apareix ja en el *DTo.* (1647)¹² i Lacav.

Afectar [fi S. xiv]: ll. *affectare* 'aspirar a, pretendre', 'recercar (quelcom)', Eiximenis 'destinar a tal o tal cosa': «Sta. Maria --- après ella sta la natura angelical, qui és altamente ornada e a nós *afectada*, segons orde e regla de la alta justícia» (*Dones*, cap. 389, f.º 263v1, *EntreDL* i, 205); «tenir mon seny torbat, per lo voler *afectat* al present», Ausiàs; «Déu, quants ha fets / vol ser salvats, / e molts malvats / ésser no u volen, / puy ells se tolen / lo bé promés / *afectant* més / la vida grassa», JRoig (*Spill*, 14554); freqüent sobretot, des del S. xvi, en fórmules com *afectat servidor*, *prec afectat*: «De V. Exc. molt *afectats* y devots servidors, qui les mans li besen», 1587 (semblantment 1639) (RLR LIII, 412; LXIII, 85); «axí ho supplicam a V. M. quant *afectadament* podem», 1597 (RLR LVI, 455).

'Tenir tirat, jaient, ser afeccionat', en construccions ben genuïnes, usuals en tots els principals dominis de la llengua: «han plantat las carabassas a la feixa budallera, / lo tuixó s'hi és *afecat* - que no'ls hi ha deixat re», cançoneta tradicional (Ss. xvii-xviii?) recollida a Centelles MilàF (*Romilo*, 514); «una cosa que jo hi estic molt *afectada*: vull dir que quan ne veig pels recons de casa, de trenyines d'aquestes que heu dit, si hi ha alguna mosca que aleteja, me fa llàstima, y agafo l'estrenyínador y trenco la trenyina; veus aquí que la mosca fuig ---!», Felíu i Codina (*La dida*, a. 1875, p. 66); «(va portar la vaca a Olot a) la llogar pel correbou, que allí hi són molt *afectats*», Massó i Torrents (*Croquis Pirinencs*, segona edició, i, 31); «a Benasau

--- són molt *afectats* a passar el temps ju<g>ant», Martí Gadea (*Terra del Xè* i, 28); «si donen vi, ja m'agrada: / jo en som un molt *afectat*», PdAPenyà (*IdOr* i, 108); «---D'arròs, que no en menjarem? ---Sí fa! Que n'ets *afecat*?», rondalla d'AMAlcover (BDLC xv, 131). També se sent a gent pagesívola en el Princ., però sobretot de la banda pirinenca: «n'és molt *afecat*» 'hi és molt aficionat', Vilallonga de Ter (1935). *Afectació* [1647, *DTo.*]; *afectador* [Lacav.]; *afectadis*. *Afectament*.

Afectiu [Lab. 1839]; *afectivitat*. *Afectuós* [Llull]; *cobla afectuosa*, c. 1390 [L. d'Aversó, *Torcimany* i, 289]; *afectuosament* 'amb decisió, impetuosament': «afecció de coratge, qui fos en los prelats --- qui *afectuosament* e ab gran animositat punissen tots aquells qui són desobedients a nosaltres», Llull (*Blanq.* i, 214, 21); 'recomanant-ho': «pregam la vostra Exc. *afectuosament* que al dit P. Solivera creegatz», doc. cancelleresc de l'a. 1300 (Finke, *Acta Ar.* iii, 92).

Defecte [rar fins c. 1500, car Ausiàs i JoMartorell usen *defalt*, si bé el darrer una vegada ja *defecte*, cap. 6], pres del ll. *defectus, ūs*, 'manca d'alguna cosa', deriv. de *deficere* 'faltar, mancar quelcom en alguna cosa'; *defectiu* (Llull; Lacav.), *defectuós* (Lacavalleria), *defectuositat* [fi S. xvii, pseudo-Boades]; *defectible*; *defectibilitat*; *defecció* [Lab. 1864]; *deficient* [Belv.]; *deficiència*; *dèficit* [Lab. 1839], del pres. 3 *deficit* de *deficere*: 'manca, no basta'.¹³

Efecte [Llull], ll. *effectus, ūs*, id., deriv. de *efficere* 'fer realitzar una cosa, tenir tal o tal efecte'; Llull usà tant la forma moderna *efecte* (*Merav.*), com la més llatinitzant *efectu*: «dues maneres són de demostracions: una és com la cosa se demostra sens que no y pot ésser feta calumpniació, --- axí com en quadrangle, on ha més angles que en triangle; l'altra és com s'hi pot fer calumpniació, axí com per l'*efectu* provar la causa», *Blanq.* (NCl. ii, 130.13). En aquest mot i els paral·lels es dona el cas poc corrent que tenen e tancada en cat. or., però oberta en val. i mall. (MGadea, *T. del Xè* escriu *efecte*, i, 113); *efectisme*; *efectista*; *efectiu* [Lacav.]; *efectivament* [id.]; *efectuar* [*DTo.*, 1647]; *efectuador* [Lacav.]; *efectual*; *efectuable*.

Eficient [Llull; *DTo.*]; *eficiència*: «l'educació individual és d'escassa *eficiència* per a la producció de l'esperit de finesa perquè la naturalesa de l'home és d'una capacitat limitada de transformació», Coromines (*Rev. de valors* S. XIX, p. 155). *Eficax* [Busa-N., 1507], ll. *efficax, -acis*, id.; al principi alguns digueren *eficaci* i *eficaciament* (cites *AlcM*); *eficàcia* [1390, *AlcM*], però ja el 1345 («carte havent *eficàcia* de dret», també els anys 1365, 1389 i 1410, ross.), l'*InuLC* el cita també en textos narratius medievals (*Alb. Bret.*, *Sèneca*), i àdhuc figura ja (almenys una variant) en les *VidesR*;¹⁴ també JoMartorell: «O, com són plenes de alegria les mies orelles, dix lo duc, com sent paraules que no han neguna *eficàcia* de gent mal entesa» (Ag. ii, 104).

Infecte, adj. [*infect* i *enfect*, Llull, -ecte, S. xv], ll. *infectus, -a, -um*, pròpiament part. p. de *inficere* 'miscir en una altra una substància, impregnar-la'n,